

## Nr 46

## Skatteutskottets betänkande i anledning av motioner beträffande uppbördsfrågor m. m.

## Motionerna

I detta betänkande behandlas motionerna

1973:14 av herr Sjöholm (fp) vari hemställs  
att riksdagen beslutar att ge Kungl. Maj:t till känna vad i motionen anförts;

1973:391 av herr Nordgren m. fl. (m) vari hemställs  
att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär att tiden för fyllnadsinbetalning av skatt utsträcks en å två månader i enlighet med i motionen uppdragna riktlinjer;

1973:557 av herr Björk i Gävle m. fl. (c) vari hemställs  
att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om översyn av bestämmelserna om restavgift vid underlåtenhet att redovisa innehållen preliminärskatt, varvid särskilt bör övervägas att införa en övre gräns för avgiftens storlek, i enlighet med vad som har anförts i motionen;

1973:891 av herr Pettersson i Lund (s) vari hemställs  
1. att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om förslag till sådan utvidgning av 77 a § uppbördsförordningen att tillämpningsområdet också inkluderar varuskatter och andra avgifter till det allmänna,  
2. att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om åtgärder som leder till en effektivisering av uppbördsorganisationens handläggning av eftersläpande skatteinbetalningar i enlighet med vad som anförts i motionen;

1973:895 av herrar Svanström (c) och Johansson i Växjö (c) vari hemställs  
att riksdagen beslutar att hos Kungl. Maj:t hemställa om att åtgärder vidtas i syfte att förenkla och rationalisera arbetsgivarnas uppgiftslämnande och avgiftsinbetalning;

1973:1029 av herrar Hyltander (fp) och Richardson (fp) vari hemställs  
att riksdagen beslutar att hos Kungl. Maj:t begära förslag till sådana regler vid inbetalning av skatt att den, som under en treårsperiod högst tre gånger inlevererar förfallen skattelikvid efter förfallodagen utan anmaning och åtgärder från myndighetens sida men inom tio dagar från förfallodagen, skall vara befriad från att erlægga restavgift;

1973:1054 av herr Nordgren m. fl. (m, c, fp) vari hemställs  
att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om utredning och förslag syftande till att skäligen ersättning erläggs av allmänna medel till företagen

som vederlag för deras arbete att förse myndigheterna med infordrade uppgifter samt med skattemedel;

1973:1055 av herr Nordgren m. fl. (m, c) vari hemställs

att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller att vidgat dispensförfarande införs avseende skatteuppbörd och statistikuppgifter under semestertid eller — om detta av administrativa skäl ej låter sig göra — att rätt medges att redovisa källskatt, preliminärskatt och mervärdeskatt vid det efter semestertiden påföljande redovisningstillfället;

1973:1065 av herr Rydén m. fl. (fp) vari hemställs

att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär förslag om ersättningsregler till handeln för det extraarbete som inkassering och redovisning av mervärdeskatt medför.

### Gällande bestämmelser m. m. och frågornas tidigare behandling

*Allmänna frågor (motionerna 1973:14 och 1973:891)*

Beträffande spørsmålet hur arbetstagare skall kontrollera att arbetsgivaren redovisat innehållen källskatt kan nämnas att herr Sjöholm (fp) ställt enkla frågor härom till finansministern såväl vid 1971 som vid 1972 års riksdagar. Ur svaret på denna fråga vid det senare tillfället kan följande återges.

Det torde vara bekant för herr Sjöholm att kontrollen över arbetsgivarens uppbörd har skärpts med ingången av detta år. Arbetsgivare skall nämligen numera vid varje uppbördstermin lämna en särskild uppgift om storleken av innehållen källskatt, som han är skyldig att inbetala. Det är därigenom möjligt att på ett tidigt stadium upptäcka betalningsförsummelse. Den som inte lämnar sådan uppgift eller lämnar felaktig uppgift kan dömas till fängelse i högst ett år. Maximistraffet för underlåtenhet att erlagga innehållen källskatt har höjts till ett år.

Vidare kan jag nämna att den organisation som avser central tillsyn av arbetsgivarkontrollen har förstärkts. Därigenom kan riksskatteverket bättre övervaka att de lokala skattemyndigheterna kontinuerligt reviderar lönebokföringen särskilt hos sådana arbetsgivare som visat försummelse i uppbördsavseende eller kan antas vara på obestånd.

Slutligen vill jag hänvisa till mitt svar på en enkel fråga av herr Sjöholm den 21 januari 1971. Jag erinrade då om att alla som får debetsedel på slutlig skatt samtidigt får en upplysningsbroschyr, där bl. a. finns en direkt uppmaning att genom avlöningskvitton eller annan uppgift kontrollera att erlagd preliminär skatt tillgodosåknats på slutskattsedeln. En sådan kontroll förhindrar att arbetstagaren måste erlagga skatten två gånger.

De grundläggande bestämmelserna för källskattesystemet är meddelade i uppbördsförfordningen (1953:272) — UF — som i 77 § stadgar att om arbetsgivare verkställt skatteavdrag men icke inbetalat det innehållna beloppet i tid och ordning, som föreskrives, får beloppet indrivnas hos arbetsgivaren i samma ordning som gäller för restförd skatt. Arbetstagen är fri från betalningsansvar för motsvarande skattebelopp.

I 77 a §, som tillkom 1967, föreskrives vidare, att om den som

företräder arbetsgivare, som är juridisk person, verkställt skatteavdrag men uppsåtligt eller av grov oaktsamhet underlåtit att betala det innehållna beloppet i tid och ordning som i 77 § sägs, är han jämte arbetsgivaren betalningsskyldig för skattebeloppet jämte restavgift. Betalningsskyldigheten får jämkas eller efterges när särskilda skäl föreligger.

Talan om åläggande av sådan betalningsskyldighet förs vid allmän domstol men yrkande härom får inte framställas och ej heller åtgärder för indrivning vidtas sedan arbetsgivarens ansvarighet för skattebeloppet bortfallit på grund av UF:s preskriptionsregler. Hos den som blivit ålagd betalningsskyldighet får indrivning ske i samma ordning som gäller för restförd skatt.

Den som erlagt skattebelopp eller restavgift på grund av betalningsskyldighet enligt dessa regler kan söka beloppet åter av arbetsgivaren.

Av de utredningsförslag som berör uppbördsområdet och som framlagts under senare tid kan nämnas dels en PM den 18 december 1972 om arbetsgivarkontroll, skatteredovisning, bokföring av skatt m. m. från den projektgrupp inom statskontoret, kallad skatteutredningen, som granskar organisatoriska och andra frågor inom skatteområdet i fråga om de lokala skattemyndigheterna (LSM) och länsstyrelserna (LST), samt ett delbetänkande från utredningen (Fi 1970:69) om företagens uppgiftsplikt.

I PM framföres bl. a. följande förslag:

1. Länsvis förda ADB-register över arbetsgivare läggs upp och används för arbetsgivarkontroll, skattebokföring m. m.
2. Arbetsgivare med mer än en anställd åläggs skyldighet att anmäla sig för registrering.
3. Nuvarande redovisningsnummer för arbetsgivare m. fl. byts ut mot registreringsnummer.
4. Arbetsgivare skall vid skatteredovisning avge deklaration för innehållen skatt i vilken uppgifter om redovisad skatt och antal skattebelopp skall lämnas.
5. Förfarandet vid bokföring av skatt ändras så att redovisad skatt gottskrivs arbetstagare oavsett om skatten inlevererats.
6. Betalningspåminnelse utsänds i slutet av uppbörds månaden till arbetsgivare från LST vid brist i likvidredovisning.
7. Fastställelsebeslut avseende innehållen men ej inbetalad skatt fattas av LST i stället för LSM.
8. Approximativt beslut om ansvarighet för innehållen skatt får fattas om arbetsgivare inte efter anmaning tillhandahåller räkenskaper eller andra uppgifter för prövning av ansvarsfrågan.
9. Försumliga arbetsgivare kan om särskilda skäl föreligger åläggas likvidredovisning månadsvis.
10. Om arbetsgivare redovisar egen skatt tillsammans med de anställdas skall inbetald likvid i första hand anses avse de anställdas skatt.

Betänkandet från utredningen om företagens uppgiftsplikt har titeln Ränta och restavgift på skatt m. m. (SOU 1973:33) och innehåller i sammanfattning följande förslag.

*Restavgift* påförs när skatt inte betalas i rätt tid. Nuvarande restavgift är så konstruerad att den utgår med ett och samma belopp oavsett hur länge man dröjer med betalningen (4 proc. på det belopp som inte erläggs i rätt tid).

Enligt utredningen bör restavgiften i stället delas upp i en *grundavgift* (3 proc.) och en särskild *tilläggsavgift* (2 proc.) som skall tas ut om man väntar med betalningen mer än två månader efter förfallodagen. Ett sådant avgiftspåslag skall göras varannan månad på obettalt belopp. Tilläggsavgift får dock inte påföras för mer än högst nio tvåmånadersperioder.

Bestämmelserna om grundavgift och tilläggsavgift föreslås gälla vid försenad inbetalning av alla slags skatter och allmänna avgifter.

Skattskyldig skall liksom f. n. kunna få befrielse från restavgift om särskilda skäl föranleder till det.

Utredningens förslag i fråga om räntorna syftar till ett enhetligt system för skatter och allmänna avgifter. Utredningen har med beaktande av kredittid gett regler för anknytning av räntorna till det allmänna ränteläget.

Utredningen föreslår att i stället för nuvarande kvarskatteränta skall utgå dels ränta, dels en vid inkomsttaxeringen inte avdragsgill avgift.

Räntan skall utgå för den kredit skattskyldig erhåller genom att kvarstående skatt erläggs först efter taxeringsårets utgång. Detta medför att räntan skall avvägas bl. a. med största möjliga beaktande av kredittidens längd och det allmänna ränteläget.

Avgiften skall ses som ett påtryckningsmedel, som i kombination med räntan skall förmå de skattskyldiga att genom erläggande av preliminär skatt söka allmänt förekommande räntesats vid inlåning i bankaktiebolag, postbanken, sparbank och centralkassa för jordbrukskredit. Med nuvarande inlåningsränta, 5,5 proc., skulle kvarskatteräntan enligt de föreslagna reglerna bli 7 proc.

*Räntesatsen* för den föreslagna *kvarskatteräntan* skall avvägas med hänsyn till en kredittid av femton månader, räknat från taxeringsårets början till den 1 april året näst efter taxeringsåret. Anknytning till det allmänna ränteläget erhålls genom att riksskatteverket varje år i december skall fastställa nästföljande års kvarskatteränta med utgångspunkt från högsta allmänt förekommande räntesats vid inlåning i bankaktiebolag, postbanken, sparbank och centralkassa för jordbrukskredit. Med nuvarande inlåningsränta, 5,5 proc., skulle kvarskatteräntan enligt de föreslagna reglerna bli 7 proc.

Eftersom kvarskatteräntan skall vara en ren kreditränta föreslås att denna beräknas på hela den kvarstående skatten utan den begränsning som de nuvarande 1 000-kronors-, tiondels- och 5 000-kronorsreglerna innebär.

Vid ränteberäkningen skall enligt förslaget, liksom f. n., i den slutliga skatten inte inbegripas skattetillägg eller förseningsavgift. Ny beräkning av kvarskatteränta skall göras när den skattskyldiges taxering ändras eller skatt omdebiterats av annan anledning.

Befrielse från kvarskatteränta skall enligt förslaget inte kunna meddelas eftersom denna ränta skall utgå på grund av åtnjuten kredit.

Nuvarande bestämmelse om gemensam ränteberäkning för makar föreslås bli slopad.

Avgiften skall utgå med 3 proc. av den kvarstående skatten. För avgiftsberäkningen bibehålls spärreglerna för nuvarande kvarskatteränta. Detta innebär att avgift utgår på den del av kvarskatten som överstiger 1 000 kr och för övrigt utgår endast om kvarskatten utgör minst en tiondel av den slutliga skatten eller minst 5 000 kr.

Befrielse från kvarskatteavgift skall kunna medges enligt de regler som nu gäller i fråga om kvarskatteräntan.

Även räntan på överskjutande preliminär skatt (*ö-skatteränta*) är enligt

förslaget utformad med hänsyn till creditsynpunkter. Räntan på överskjutande preliminär skatt som inbetalts senast den 18 januari under taxeringsåret skall avvägas efter en beräknad kredittid av ett år. I fråga om skatt som erlagts efter den 18 januari men senast den 30 april skall kredittiden anses utgöra sju månader.

Räntesatserna för ö-skatteänta skall enligt förslaget fastställas av riksskatteverket samtidigt med att verket bestämmer räntesatsen för kvarskatteäntan. Med nuvarande ränteläge skulle räntesatserna bli 5,5 resp. 3,25 proc.

Ö-skatteänta skall liksom kvarskatteänta omräknas vid beslut om ändrad taxering m. m.

För närvarande får den som har överskjutande preliminär skatt ö-skatteänta endast på den del som överstiger 1 000 kr. Utredningen föreslår att ö-skatteänta skall utgå redan när återbäringen uppgår till 100 kr.

Principerna om anknytning till det allmänna ränteläget föreslås också gälla beträffande *restitutions- och anståndsrenterna*. Principerna bör enligt utredningen vidare leda till att ränta införs på tillkommande skattebelopp som påförs sedan den ordinarie debiteringen verkställts (*respitränta*).

Utredningens översyn har avsett ett betydande antal författningar. Förutom skatt enligt uppbördsförordningen har behandlats bl. a. sjömansskatt, mervärdeskatt och övriga indirekta skatter, stämpelskatt, arvs- och gåvoskatt, kupongskatt, automobilskatt och särskild skatt på vissa lotterivinster.

I fråga om arbetsgivaravgifterna gäller utredningens förslag inte bara räntor och restavgift. Utredningen har för dessa avgifter också utarbetat bestämmelser för ett uppbördssystem som i stort sett ansluter till reglerna för skatteuppbörden.

De föreslagna restavgiftsbestämmelserna kan träda i kraft först sedan ADB tagits i bruk inom exekutionsväsendet, vilket beräknas ske 1977. Bestämmelserna om ränta bör enligt utredningen kunna tillämpas fr. o. m. 1975.

#### *Tiderna för inbetalning av skatt (motionerna 1973:392 och 1973:1155)*

Enligt 23 § UF förfaller skatt till betalning under uppbördstermin.

Uppbördsterminerna under uppbördsåret är sex och infaller under tiden från och med den 6 till och med den 13 i månaderna mars, maj, juli, september, november och januari; dock skall uppbörd inte förrättas på sön- eller helgdag. Skulle uppbördstermin med tillämpning av nyss angivna regel börja på sön- och helgdag, skall uppbördsterminen i stället ta sin början på nästföljande vardag, varvid slutdagen i motsvarande mån förskjuts.

Riksskatteverket kan om särskilda omständigheter därtill föranleder, efter poststyrelsens hörande, föreskriva att uppbördstermin under viss månad skall infalla under annan tid än nyss sagts.

Mervärdeskatt skall erläggas inom 35 dagar efter redovisningsperiods utgång. Företag som redovisar tvåmånadersperioder skall alltså erlagga skatt för perioden januari-februari senast den 5 april osv.

För att undvika ränta på kvarstående skatt kan fyllnadsinbetalning av preliminär skatt göras senast den 30 april året efter inkomståret (27 § 3 mom. UF).

Beträffande frågan om senareläggning av fyllnadsinbetalningar anförde skatteutskottet följande (SkU 1972:41) då denna fråga behandlades vid 1972 års höstriksdag.

I motionerna 1972:301 och 1972:862 yrkas att tiderna för fyllnadsinbetalning av skatt skall framflyttas till den 30 juni året efter inkomståret; i den sistnämnda motionen anges 31 maj som alternativ. I den förstnämnda motionen hänvisas främst till att taxeringsnämndernas underrättelser om avvikelser från deklarationerna i stor utsträckning kommer den skattskyldige till handa efter den 30 april. I den senare motionen framhålls att den omständigheten att tiden för fyllnadsinbetalning i huvudsak sammanfaller med tiden för inbetalning av kvarstående skatt medför att den skattskyldige kommer in i en ond cirkel, som kan vara svår att bryta.

Utskottet vill med anledning av dessa yrkanden framhålla att den gällande bestämmelsen om rätt till fyllnadsinbetalning redan innebär ett avsteg till de skattskyldigas förmån från uppbördsreglerna i övrigt. Den preliminära skatten för ett år skall normalt vara slutinbetalad under januariterminen närmast påföljande år, medan fyllnadsinbetalningen kan ske t. o. m. april samma år.

Utskottet finner därför inte skäl tillstyrka bifall till motionen 1972:301 i denna del och motionen 1972:862.

I samma betänkande behandlas också frågan om särskilt uppskov med redovisning och uppbörd av skatt under semestertid varvid utskottet framförde följande synpunkter.

Utskottet har tidigare även avstyrkt olika förslag om uppskov med mervärdeskatte-redovisning för att bereda mindre företagare semesterledighet. Denna fråga återkommer i motionen 1972:867. Motionärerna vill genom ett dispensförfarande i fråga om såväl uppgifter som olika former av uppbörd underlätta semestern för sådana företagare. Alternativt förordas generellt uppskov med redovisningen.

Även om utskottet har förståelse för att uppbördsskyldigheten för mindre företag kan medföra viss bundenhet, anser utskottet sig inte kunna förorda de föreslagna åtgärderna, som medför såväl administrativa svårigheter som omotiverade förmåner. Utskottet avstyrker därför motionen 1972:867.

#### *Företagens uppgifts- och uppbördsskyldighet (motionerna 1973:895, 1973:1054 och 1973:1065)*

1971 års höstriksdag avslog på skatteutskottets hemställan motioner om ersättning till företagen för deras bestyr med uppbörd och uppgiftslämnande. Skatteutskottet redovisade i sitt betänkande härom (SkU 1971:51) utförligt de delar av direktiven för den tidigare nämnda utredningen om företagens uppgiftsplikt som berör denna fråga liksom även de synpunkter som kan redovisas i fråga om särskild kostnadsersättning för skatteuppbörd. Utskottets yttrande i denna del hade följande lydelse.

Frågan om företagens uppgifts- och uppbördsskyldighet är för närvarande föremål för särskild översyn av utredningen om företagens uppgiftsplikt (Fi 1970:69). Syftet med utredningen är när det gäller

uppgiftsskyldigheten i första hand att förenkla och samordna uppgiftslämnandet, medan utredningen inte har i uppdrag att överväga frågan om ersättning till företagen. I motionerna 1971:601 och 1971:619 hemställs att utredningen genom tilläggsdirektiv får i uppdrag att också utreda frågan om ersättning till företagen för deras bestyr med uppbörd och med att lämna uppgifter till olika offentliga organ. Även om motionerna innehåller likartade yrkanden är de i fråga om motiveringen så till vida olika att motionärerna i motionen 1971:601 framför allt betonar uppgiftsskyldighetens betungande karaktär, medan i motionen 1971:619 särskilt framhålls det merarbete som näringslivet åsamkas genom mervärdesskatteuppbörden.

Beträffande uppbördsfrågan vill utskottet först konstatera att källskatteuppbörden inte åberopas som grund för ersättningsanspråken men motionärerna gör inte heller något undantag härför. Av den inledningsvis lämnade redogörelsen framgår att de räntevinster som företagen gör genom rätten att disponera löntagarnas skatt från avlöningstillfället fram till inbetalningsdagen motsvarar betydande belopp. Utskottet förutsätter att motionärerna inte är ovetande om detta förhållande och utgår från att detta också är anledningen till att källskatteuppbörden inte särskilt åberopats i sammanhanget. I fråga om mervärdesskatten är förhållandena något annorlunda med hänsyn bl. a. till att i denna skatteforms föregångare, den allmänna varuskatten, fanns ett särskilt system för kostnadsersättning till de skattskyldiga för deras bestyr med uppbörden.

I prop. 1968:100 med förslag till förordning om mervärdesskatt uttalade departementschefen bl. a. att redovisningskostnaderna enligt hans mening borde behandlas som kostnader i verksamheten och kompenseras på samma sätt som andra kostnader. Han fann vidare att, om man fördelade de tidigare kostnaderna för redovisning av allmän varuskatt på de mervärdesskattskyldiga, ersättningen blev så ringa att den inte hade någon betydelse, medan en uppräknig av kostnaderna med hänsyn till det ökade antalet skattskyldiga skulle medföra en omotiverad utgiftsökning för statsverket. Bevillningsutskottet (BeU 1968:45) delade uppfattningen att särskild kostnadsersättning inte borde utgå med hänsyn främst till de administrativa svårigheter som ett ersättningsförfarande skulle medföra. Utskottet ansåg emellertid skäl tala för att de skattskyldiga i någon form bereddes kompensation för borttagandet av denna förmån. Med hänsyn härtill och till vissa andra omständigheter av redovisningsteknisk art förordade utskottet att den av departementschefen föreslagna tidsfristen för inbetalning av skatten – inom 18 dagar efter redovisningsperiodens utgång – skulle förlängas till 35 dagar. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets förslag.

Då mervärdesskatten således redan innehåller en form av kompensation för arbetet med redovisningen finner skatteutskottet inte skäl att förordna ytterligare åtgärder i sådant syfte.

I fråga om företagens skyldighet att lämna uppgifter till olika offentliga myndigheter, vilka uppgifter till stor del är av den arten att de skall ligga till grund för den offentliga statistiken, kan inte samma synpunkter åberopas som i fråga om uppbörden. Skatteutskottet vill inte bestrida att vissa former av uppgiftsplikt kan bli arbetskrävande och te sig särskilt betungande för mindre företag, vilka inte har en kontorskapacitet som är avpassad härför. En anledning till att företagen reagerar mot uppgiftsskyldigheten torde ofta vara att de inte själva finner att resultatet av det inhämtade materialet kan vara av något intresse för deras egen del. Även om utskottet är medvetet om att de uppgiftsinhämtande myndigheterna numera söker orientera de berörda företagen om syftet med olika uppgifter bör ytterligare ansträngningar göras för att informera uppgifts-

lämnarna om nödvändigheten av deras medverkan. Syftet med den pågående utredningen är främst att underlätta uppgiftslämnandet. Det kan enligt skatteutskottets mening inte anses motiverat att konstruera någon form av ersättning till företagen för uppgifter som erfordras för samhällsplaneringen. Dessa uppgifter begärs med hänsyn till samhällets behov och tjänar alltså i lika hög grad den enskilda som den offentliga sektorns intressen.

Motionen 1971:601 ger uttryck åt uppfattningen att vissa företag utsätts för ett mera betungande uppgiftslämnande än andra och att just dessa företag därför borde få viss kompensation. När motionärerna talar om att branschundersökningar skulle medföra en särskild belastning för vissa företag har utskottet inte lyckats klarlägga vilka undersökningar som avses. I den mån motionärerna menar undersökningar enligt urvalsmetoden, vilken innebär att vissa företag får representera ett större antal likvärdiga företag inom en bransch, så medför detta ett merarbete för de utvalda företagen vilket kan te sig orättvist i förhållande till de företag som slipper lämna uppgifter, men metoden innebär samtidigt att flertalet företag inte alls belastas med uppgiftslämnande, och detta måste uppenbarligen innebära betydande vinster för näringslivet i dess helhet. De temporära orättvisor som detta system medför torde också jämnas ut sig i det långa loppet. En kompensation mellan företagen för sådana former av extraarbete ter sig därför inte heller motiverad. Mot bakgrund av de sålunda redovisade invändningarna finner utskottet inte skäl tillstyrka någon utredning om kompensation för företagens uppgiftslämnande.

Då dessa frågor behandlades av 1972 års riksdag avvisade skatteutskottet (SkU 1972:41) yrkandena om ersättning till företagen och om ytterligare översyn med hänvisning till sin ovan angivna motivering till 1971 års riksdag.

#### *Restavgift (motionerna 1973:557 och 1973:1029)*

I 58 § UF stadgas om restavgift och tilläggsavgift.

Om skattskyldig eller arbetsgivare som verkställt skatteavdrag underlåtit att inbetala skatt i föreskriven tid och ordning utgår restavgift med 4 öre för varje hel krona av den del av skatten, som inte erlagts, dock ej mindre än 10 kronor. Öretal som uppkommer vid denna beräkning skall jämnas till närmast högre hela krontal.

Arbetsgivare skall utöver restavgift erlagga tilläggsavgift för varje påbörjad sex-månadersperiod utöver den första efter utgången av den uppbörds-månad, under vilken skatten skulle ha erlagts, intill dess skatten inbetalas eller fastställs till betalning av den lokala skattemyndigheten. Tilläggsavgift skall för varje sådan tidrymd beräknas till 4 öre för varje hel krona av den del av skatten, som inte erlagts, dock ej mer än 12 öre för hel krona. Bestämmelserna om restavgift tillämpas även i fråga om tilläggsavgift.

Restavgift utgår även i fall då arbetsgivare inte lämnat uppgift om innehållen skatt. Avgiften utgår med 2 öre för varje hel krona av skattebelopp, för vilket uppgift sålunda icke lämnats, dock ej med mindre än 10 kr.



Beträffande ett motionsyrkande vid 1972 års riksdag om uppmjukning av bestämmelserna om restavgift anförde utskottet (SkU 1972:41) följande.

En annan uppmjukning av påföljderna vid för sen skatteinbetalning föreslås i motionen 1972:843. Motionärerna anser att den som inom en treårsperiod betalt högst tre gånger inom 10 dagar efter förfallodagen inte skall behöva erlägga restavgift.

Förslaget skulle uppenbarligen medföra betydande merarbete för uppbördsmyndigheterna och med all sannolikhet leda till att alla större skattebetalare senarelade sina inbetalningar inom de angivna gränserna. Utskottet finner därför inte skäl förorda en dylik åtgärd utan avstyrker motionen 1972:843.

Bestämmelserna om restavgift (kontrollavgift), då arbetsgivare underlåtit att lämna uppgift om innehållen skatt, behandlades av finansministern i ett interpellationssvar den 1 december 1972 ur vilket följande kan återges.

Fr. o. m. i år skall arbetsgivare samtidigt med skatteinbetalning lämna uppbördsmyndigheterna uppgift om hur stort belopp han innehållit i källskatt. Denna uppgift skall lämnas oavsett om han på föreskrivet sätt betalar in hela det innehållna källskattebeloppet eller ej. Genom denna uppgiftsskyldighet kan myndigheterna på ett tidigt stadium upptäcka om en arbetsgivare t. ex. på grund av begynnande likviditetssvårigheter inte betalar in hela den källskatt han innehållit.

Den nya uppgiftsskyldigheten är av största betydelse från kontrollsynpunkt. Den har därför förknippats med påföljder. Arbetsgivare som inte fullgör sin skyldighet i detta hänseende påförs restavgift med 2 % av det skattebelopp för vilket uppgift inte lämnats. För att undvika oskäligen effekter av denna restavgift finns möjlighet för länsstyrelsen att nedsätta avgiften eller befria från den efter tämligen generösa grunder.

Den 2-procentiga avgiften påförs alltså automatiskt vid utebliven uppgift. I praktiken har arbetsgivaren emellertid möjlighet till nedsättning eller befrielse från avgiften om giltigt skäl finns för dröjsmålet.

Arbetsgivares skyldighet att betala in skatt och lämna uppgift om skattens storlek samt de restavgifter som kan påföras om skyldigheten åsidosätts beskrivs utförligt i riksskatteverkets broschyr "Källskatten", som tillställts alla arbetsgivare. I särskilda anvisningar i april i år har riksskatteverket meddelat föreskrifter i fråga om befrielse från skyldighet att erlägga restavgift. Länsstyrelserna och de lokala skattemyndigheterna står givetvis till tjänst med upplysningar i dessa frågor.

Jag anser att riksskatteverkets upplysningar och anvisningar på detta område redan nu är tillfredsställande och tydliga nog. Detta utesluter dock inte att förbättringar kan göras. Dessa torde komma till stånd genom verkets försorg utan direktiv från min sida.

## Utskottet

Det svenska källskattesystemet torde av det stora flertalet löntagare uppfattas som en väl intrimmad apparat som sällan bereder den som har fast anställning några bekymmer. De motioner i uppbördsfrågor som utskottet behandlar i detta betänkande berör också främst frågor som i första hand angår arbetsgivarna — skatteredovisarna.

Det mest långtgående yrkandet framförs i motionen 1973:891. Motionären yrkar dels att bestämmelser motsvarande 77 a § i uppbördsförordningen — UF — skall införas för övriga skatter och avgifter, dels att uppbördsorganisationen skall effektiviseras så att nuvarande eftersläpningar kan undvikas. Den nämnda paragrafen i UF innebär i huvudsak att om den som företräder en juridisk person, exempelvis en direktör i ett fåmansbolag, underlåter att betala innehållen källskatt i föreskriven ordning, kan han inte komma ifrån betalningsansvaret genom att låta bolaget gå i konkurs, eftersom han personligen blir ansvarig för skatteskulden. Bestämmelsen, som infördes 1967, har som motionären anför visat sig ha god effekt, och den bör enligt hans mening därför gälla över hela skatte- och avgiftsområdet.

Utskottet, som i princip ansluter sig till motionärens uppfattning om värdet av regler om personligt betalningsansvar, vill dessutom framhålla att det förhållandet att bestämmelsen endast gäller källskatteuppbörden gör att denna uppbörd med all sannolikhet prioriteras på de andra skatternas bekostnad av de här avsedda företagen. Man "lånar" exempelvis influten mervärdeskatt för att betala källskatt. Från statsverkets synpunkt är en sådan ordning otillfredsställande eftersom den medför att ett företag på obestånd kan dölja detta förhållande under en lång tid genom att ackumulera sina mervärdeskatteskulder utan att detta medför några påföljder för ägaren.

Utskottet kan alltså i huvudsak ansluta sig till motionärens uppfattning att det personliga betalningsansvaret bör utvidgas, även om det enligt utskottets uppfattning kan vara i viss mån tveksamt hur långt man bör gå i detta hänseende. Beträffande mervärdeskatten och vissa punktskatter torde vägande skäl inte kunna anföras mot en ändring i denna riktning. Utskottet har också erfarit att frågan kommer att tas upp beträffande dessa skatter i samband med bl. a. vissa förslag, som kommer att föreläggas innevarande höstriktdag. När det gäller den allmänna arbetsgivaravgiften och andra skatter eller avgifter är det emellertid inte lika klart att en sådan lösning kan accepteras eftersom bolaget här inte har samma ställning som uppbördsman för allmänna medel som det förvaltar. Om man å andra sidan inte innefattar dessa avgifter i det personliga betalningsansvaret kommer givetvis den ovannämnda prioriteringsförskjutningen att kunna drabba dessa avgifter i stället för skatterna. Frågan om inte även avgifter av detta slag bör omfattas av personligt betalningsansvar bör därför prövas förutsättningslöst i samband med ställningstagandet till föreliggande utredningsförslag på detta område.

När det gäller en effektivisering i övrigt av uppbördsåtgärderna bör observeras att betydelsefulla åtgärder redan vidtagits genom den lagstiftning som blev resultatet av skattestrafflagutredningens överväganden i fråga om uppbördsbrotten och det därmed förenade uppgiftslämnandet, som utskottet kommer att något beröra även i anslutning till ett annat motionsyrkande. Av de utredningar som behandlar uppbördsfrågor bör nämnas utredningen om företagens uppgiftsplikt och den projektgrupp inom statskontoret som ser över skatteorganisationen m. m. De utred-

ningsresultat som berör uppbörden har redovisats i den inledningsvis lämnade översikten. Vidare bör erinras om att punktskatteutredningen och mervärdeskatteutredningen är oförhindrade att på sina respektive ämnesområden ta upp frågor som rör uppbörden. Utskottet finner inte anledning förorda någon ytterligare utredning angående uppbördsväsendets effektivisering innan man hunnit pröva de kommande eller redan föreliggande förslagen från här nämnda utredningar.

En mera speciell fråga med anknytning till uppbörden tas upp i motionen 1973:14. Motionären efterlyser en bättre information till skattebetalarna om nödvändigheten att kontrollera att den preliminärskatt, som arbetsgivaren avdragit, också avräknats på den slutliga debetsedeln så att skatten inte måste erläggas två gånger.

Utskottet vill inte bestrida att det förekommer i inte obetydlig omfattning att arbetsgivare underlåter att i vederbörlig ordning redovisa innehållen preliminärskatt. I den mån ett sådant förfarande är uppsåtligt kan påföljden från och med skattebrottslagens ikraftträdande 1972 bli fängelse. Motionären synes emellertid mena att risken för upptäckt skulle vara ringa så länge de skattskyldiga inte själva mera allmänt kontrollerar skatteavdragen. Den information om sådan kontroll som nu förekommer anser motionären inte vara tillräcklig, utan han förordar en intensifierad upplysning i denna fråga.

Utskottet har självfallet inte några invändningar mot motionens syfte men vill samtidigt framhålla att det är förenat med utomordentliga svårigheter att med nuvarande komplicerade skattesystem nå ut med en allsidig information som de skattskyldiga verkligen kan tillgodogöra sig samtidigt som den tillgodoser alla skäligena intressen. Det finns givetvis alltid risk för att en prioritering av information i en särskild fråga minskar uppmärksamheten på andra problem, som i sig kan förtjäna större uppmärksamhet. Informationsfrågorna angående beskattningen hör till de centrala uppgifterna för riksskatteverket, och utskottet anser sig därför kunna förutsätta att verket nog prövar alla uppslag på detta område som förs fram i den offentliga debatten. Med hänsyn härtill finner utskottet inte erforderligt att vidta några särskilda åtgärder med anledning av motionen 1973:14 som utskottet alltså avstyrker.

De övriga motioner utskottet behandlar i detta sammanhang innehåller på ett undantag när yrkanden som riksdagen tidigare avvisat, i vissa fall vid upprepade tillfällen. Då motionärerna i stort sett återoppar samma argument som tidigare finner utskottet inte skäl att upprepa de invändningar som rests mot förslagen utan hänvisar i dessa stycken till den inledningsvis lämnade redogörelsen. I enlighet härmed kan utskottet inte tillstyrka bifall till motionen 1973:391 om framflyttande av tiden för fyllnadsinbetalning eller till motionen 1973:1055 om semesteruppskov med uppbörd och uppgiftslämnande. Inte heller vill utskottet förorda någon annan ersättning för uppbörd eller uppgiftslämnande än den som redan är inbyggd i uppbördssystemet, varför utskottet även avstyrker motionerna 1973:1054 och 1973:1065. Utskottet har tidigare med anledning av utredningsyrkanden som varit likalydande med det som nu

framförs i motionen 1973:895 framhållit att det pågår en utredning i syfte att bl. a. förenkla företagens uppgiftslämnande, och utskottet avstyrker också denna motion liksom motionen 1973:1029 om uppmjukning av bestämmelserna om restavgift.

En annan detaljfråga som däremot inte tidigare behandlats av riksdagen annat än vid en interpellationsdebatt gäller den särskilda restavgift med 2 % på innehållen preliminärskatt som från och med 1972 utgår då arbetsgivare underlåter att i föreskriven ordning lämna uppgift om innehållen skatt. I motionen 1973:557 begärs en översyn av dessa bestämmelser i syfte att nå en maximering av denna kontrollavgift till högst 10 000 kr. Till stöd för yrkandet åberopar motionärerna fall som inträffade 1972 då vissa arbetsgivare, som tolkat bestämmelserna fel, påfördes betydande avgifter — i ett fall 167 000 kr. — som sedan nedsattes till 500 kr. Såvitt utskottet har sig bekant beror de stötande effekterna i de fall motionärerna anför närmast på initialsvårigheter som senare övervunnits. Om myndigheternas handläggning av vissa ärenden kan betecknas som mindre smidig utgör detta dock inte något skäl för att införa en maximering av avgiftsbeloppen på sätt motionärerna förordar. En sådan åtgärd skulle nämligen i vissa fall inte i tillräcklig grad avskräcka arbetsgivare från att vilseleda myndigheterna beträffande de verkliga skatteskulderna. Av den tidigare redogörelsen framgår vidare att det föreligger ett förslag om att det här avsedda uppgiftslämnandet skall ersättas med ett deklarationsförfarande. En sådan åtgärd bör enligt utskottets mening ytterligare bidra till att undanröja alla missförstånd på denna punkt. Med hänsyn till de relaterade omständigheterna finner utskottet inte någon särskild översyn erforderlig och avstyrker således bifall till motionen 1973:557.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår

1. motionen 1973:14
2. motionen 1973:391
3. motionen 1973:557
4. motionen 1973:891
5. motionen 1973:895
6. motionen 1973:1029
7. motionen 1973:1054
8. motionen 1973:1055
9. motionen 1973:1065.

Stockholm den 16 oktober 1973

På skatteutskottets vägnar

ERIK BRANDT

*Närvarande:* herrar Brandt (s), Magnusson i Borås (m), Engkvist (s), fru Nettelbrandt (fp), herrar Kristenson (s), Josefson i Arrie (c), Wärnberg (s), Larsson i Umeå (fp), Carlstein (s), Sundkvist (c), Wikner\* (s), Stadling (s), Westberg i Höfors (s) och Söderström (m).

\* Ej närvarande vid betänkandets justering.

## Reservation

av herrar Magnusson i Borås (m) och Söderström (m) som

*dels* anfört följande:

I motionen 1973:1054 begärs utredning om skälig ersättning till företagen för den uppgifts- och uppbördsskyldighet som de åläggs. Beträffande frågan om ersättning för uppbördsskyldigheten kan vi inte helt ansluta oss till motionärernas uppfattning, och vi avstår därför från att ställa något särskilt yrkande på denna punkt. När det däremot gäller ersättning för uppgiftsskyldigheten anser vi att det finns starka skäl för att detta spörsmål bör kunna tas upp till prövning av den pågående utredningen om företagens uppgiftsplikt. Utskottsmajoriteten har som motivering för sitt avslag främst hänvisat till skatteutskottets tidigare anförda synpunkter på detta problem, vilka går ut på att det saknas skäl att pröva ersättningsfrågan eftersom infordrandet av uppgifterna sker för att tillgodose gemensamma allmänna intressen. Erfarenheterna visar tyvärr att inhämtandet av uppgifter knappast är begränsat till sådana fall. Om man i stället inför ett system med viss ersättning till företagen når man framför allt den fördelen att myndigheterna får begränsade anslag till sitt förfogande vilket i högre grad än vad som nu gäller bör bidra till att prioritera sådant uppgiftsinhämtande som är av särskild vikt. Enbart det förhållandet att det befunnits erforderligt med en utredning om företagens uppgiftsplikt måste anses vara ett erkännande av att det pågående inhämtandet av uppgifter från företagen är för vidlyftigt och betungande. Under sådana omständigheter måste det anses vara ett minimikrav att den sittande utredningen får fria händer att pröva ersättningsfrågan.

*dels* ansett att utskottet under 7 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1973:1054 i vad avser ersättning för uppgiftsskyldighet i skrivelse till Kungl. Maj:t begär sådan ändring av direktiven för utredningen om företagens uppgiftsplikt att utredningen blir oförhindrad att pröva frågan om ersättning till företagen för deras uppgiftsskyldighet till offentliga myndigheter.

